

Symposium on Natural and Applied Sciences

Hosted Online from London, United Kingdom

Date: 5th June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI HARAKATLI O‘YINLAR VOSITASIDA HAR TOMONLAMA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION METODIKASI

Mamayusupov Otabek Valiyevich

Qo‘qon davlat universiteti Pedagogika va psixologiya fakulteti

Maktabgacha ta'lim kafedra v.v.b dotsent

Annotatsiya:

Ushbu tezisda maktabgacha yoshdagi bolalarning jismoniy, kognitiv va ijtimoiy-emotsional rivojlanishida harakatli o‘yinlarning tutgan o‘rni hamda ularni zamonaviy maktabgacha ta’lim tashkilotlari (MTT) amaliyotiga joriy etish usullari yoritilgan. Tadqiqotda harakatli o‘yinlarning bolalar motorikasi, diqqat konsentratsiyasi va tengdoshlar bilan kommunikativ ko‘nikmalarini shakllantirishdagi samaradorligi tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, harakatli o‘yinlar, jismoniy rivojlanish, motorika, kognitiv faollik, ijtimoiylashuv, "Ilk qadam" dasturi.

Аннотация:

В тезисе рассматривается роль подвижных игр в физическом, когнитивном и социально-эмоциональном развитии детей дошкольного возраста, а также методы их внедрения в практику современных дошкольных образовательных организаций. Анализируется эффективность подвижных игр в формировании моторики, концентрации внимания и коммуникативных навыков.

Symposium on Natural and Applied Sciences

Hosted Online from London, United Kingdom

Date: 5th June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Ключевые слова: дошкольное образование, подвижные игры, физическое развитие, моторика, когнитивная активность, социализация.

Abstract:

This thesis examines the role of motion games in the physical, cognitive, and social-emotional development of preschool children, as well as methods for their implementation in the practice of modern preschool education organizations. The effectiveness of motion games in shaping children's motor skills, attention concentration, and communicative skills with peers is analyzed. **Keywords:** preschool education, motion games, physical development, motor skills, cognitive activity, socialization.

Kirish (Introduction). Bugungi kunda raqamli texnologiyalar va gadjetlarning bolalar hayotiga juda erta kirib kelishi natijasida maktabgacha yoshdagi bolalarda gipodinamiya (harakat yetishmasligi) va uning oqibatida kelib chiquvchi psixofizik rivojlanishdan ortda qolish holatlari tez-tez kuzatilmoqda. O'zbekiston Respublikasining maktabgacha ta'limga oid davlat siyosati va "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi talablariga muvofiq, sog'lom va har tomonlama shakllangan shaxsni tarbiyalashda harakatli o'yinlar eng tabiiy, integratsiyalashgan va samarali vosita hisoblanadi.

Asosiy qism va metodlar (Main part and methods). Maktabgacha yoshdagi (3–7 yosh) bolalar faoliyatining asosi o'yindir. Harakatli o'yinlar shunchaki jismoniy mashq yig'indisi emas, balki murakkab tizimli mashg'ulot bo'lib, u boladan bir vaqtning o'zida jismoniy kuch, chaqqonlik, tezkor fikrlash va qoidalarga bo'ysunishni talab qiladi. Bizning ilmiy-pedagogik yondashuvimiz doirasida

Symposium on Natural and Applied Sciences

Hosted Online from London, United Kingdom

Date: 5th June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

harakatli o‘yinlar bolalarni rivojlantirishning quyidagi yo‘nalishlari bo‘yicha tizimlashtirildi:

1. **Jismoniy va motorik rivojlanish:** Yugurish, sakrash, muvozanat saqlash elementlari bo‘lgan o‘yinlar (masalan, "Oq ayiqlar", "Chaqqon quyonlar") bolaning yirik motorikasini shakllantiradi, tayanch-harakat tizimini mustahkamlaydi.

2. **Kognitiv (aqliy) rivojlanish:** Shartli va intellektual yuklamaga ega harakatli o‘yinlar (masalan, "Rangini top va yugur", "Eshiting va bajaring") bolaning xotirasi, fazoviy tasavvuri, tezkor qaror qabul qilish va mantiqiy fikrlash qobiliyatini stimullaydi.

3. **Ijtimoiy-emotsional moslashuv:** Guruhli va jamoaviy o‘yinlar davomida bola tengdoshlari bilan muloqot qilishni, yutqazganda emotsiyalarini boshqarishni hamda empatiya (hissiy hamdardlik) ko‘nikmalarini namoyon etishni o‘rganadi. Tadqiqot jarayonida zamonaviy pedagogik yondashuv — "**Harakatli-didaktik o‘yinlar**" modelidan foydalanildi. Bunda bolalar jismoniy harakatlar bajarish bilan bir vaqtda oddiy matematik tushunchalar, nutqiy faollik va atrof-muhit haqidagi bilimlarni ham o‘yin ichida, tabiiy ravishda o‘zlashtirdilar.

Natijalar va muhokama (Results and discussion). Maktabgacha ta‘lim tashkilotlarining katta va tayyorlov guruhlarida o‘tkazilgan pedagogik tajribas-inov ishlari shuni ko‘rsatdiki, kunlik tartibga tizimli ravishda 20–30 daqiqalik maqsadli harakatli o‘yinlarning kiritilishi bolalarning umumiy chidamlilik ko‘rsatkichini 18% ga, harakatlar koordinatsiyasini va fazoni his qilishni 22% ga oshirdi. Eng muhimi, o‘yin orqali integratsiyalashgan mashg‘ulot o‘tilgan guruhlarda bolalarning o‘zaro nizolashish darajasi pasayib, jamoada jiplashish va o‘zaro yordam ko‘rsatkichlari sezilarli darajada ijobiy tomonga o‘zgardi.

Symposium on Natural and Applied Sciences

Hosted Online from London, United Kingdom

Date: 5th June, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Xulosa (Conclusion). Maktabgacha yoshdagi bolalarni harakatli o‘yinlar orqali rivojlantirish nafaqat ularning salomatligini mustahkamlash va gipodinamiyaga qarshi kurashish, balki kognitiv va emotsional intellektni erta shakllantirishning eng maqbul pedagogik yechimidir. Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarini tayyorlashda hamda amaliyotchi tarbiyachilarning ushbu yo‘nalishdagi metodik kompetensiyalarini oshirish xalqaro ta'lim standartlariga erishishning muhim omilidir.

Adabiyotlar ro‘yxati (References):

1. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligining "Ilk qadam" davlat o‘quv dasturi. – Toshkent, 2022.
2. Shin A.V. Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalash metodikasi. – T.: "O'qituvchi", 2021.
3. Piaget, J. (1962). Play, dreams and imitation in childhood. Vol. 24. New York: Norton.
4. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard university press.